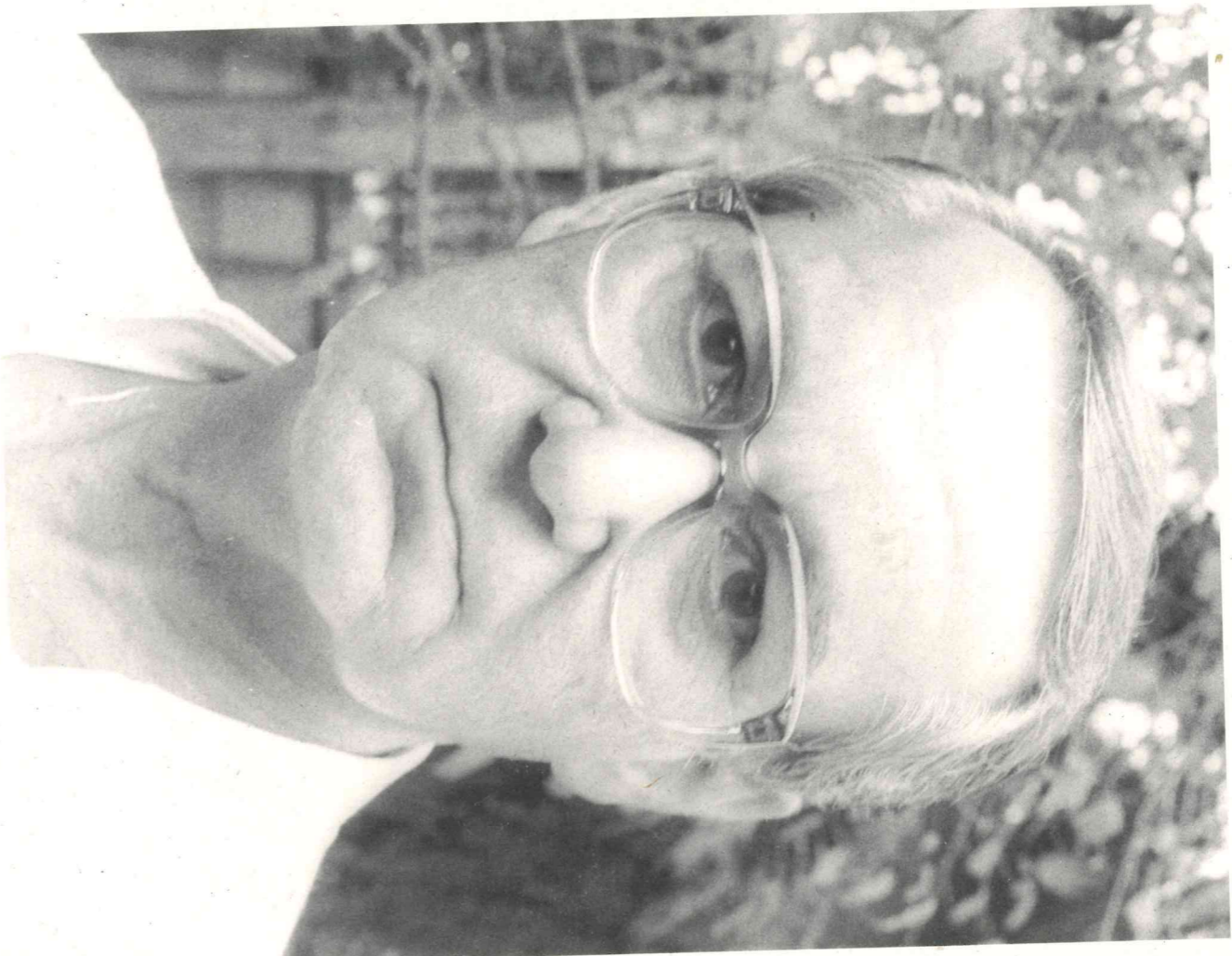

Miguel Àngel Riera

Antoni Planas

Miguel Àngel Riera va morir a Palma el passat 20 de juliol. Tenia 66 anys. Novel·lista, poeta, advocat, gestor... era tot això però, sobretot, un home, perquè Miguel Àngel Riera feia una olor a humanitat que tirava d'esquena. Amb la seva mort, la cultura catalana perd un dels millors escriptors contemporanis, el creador d'una obra sòlida i prestigiosa i d'un món literari personal i bellament construït sobre els pilars del treball, l'honestat, la recerca de la bellesa i el domini perfecte d'una llengua, el català, amb la qual realitzava una feina minuciosa, quasi d'orfebre.

Miquel Àngel Riera se'n va anar. Ho féu un dia d'estiu, amb discreció, amb silenci, sense molestar; però també maleint el destí per haver arribat al final del camí tan aviat, amb tantes coses per fer, amb tantes per-sones per estimar, amb tants de coneixements per transmetre'ns. Però vull pensar, també, que partí tranquil, amb el descans que dona saber que per al darrer viatge hom deixa a terra la maleta on guardava dos tresors: l'obra humana i l'obra literària que va bastir durant la seva vida.

Quina de les dues és més important? No ho sé, m'és impossible contestar. Segurament per als que no l'atribuïren a conèixer els llibres siguin el més important. Però per als que varem tenir la sort de gaudir de la seva amistat, del seu amor, d'un moment de la seva conversa, intel·ligent i brillant, pausada, tan important és allò escrit com l'home que hi havia al darrere, aquell immens tros d'humanitat, un home sincer i honest. Però jo, aquí, només vull parlar avui de la seva obra, d'allò que va escriure, d'aquell meravellós regal que ens ha deixat.

És curiosa la relació que Miquel Àngel Riera mantenia amb la seva obra. Sempre deia que ja existia, fins i tot abans de començar a escriure, que era un món completament individual i diferent al qual s'accedia mitjançant un gran esforç literari que per a Riera no era, com per a molts, una manera de lluir social, sinó un deure. Per això, a vegades, se li feia feixuc i dolorós, molt costa amunt.

"Quan escric pateisc, però al mateix temps és gratificant", li havia sentit a dir moltes vegades.

Riera va entrar en la literatura amb trenta-cinc anys, quan publicà *Poemes a Nai*, el seu primer llibre. Però no es tracta, com molts han dit, d'una vocació tardana. La seva inclinació per l'escriptura és ben primerenca. Moltes vegades va declarar que ja als dotze anys va sentir la voluntat de dir qualque cosa a través de la paraula. "Vaig tenir una gran precocitat per adonar-me compta que d'entre

aquelles coses que pot fer un home amb el seu cos i el seu intel·lecte, no hi ha res més il·lustre que la creació literària", havia dit.

Serà aquell nin el que començarà a escriure: petits contes, poemes absurds; tot en castellà. Amb els anys, aquesta literatura agafa consistència. Va ser una feina lenta. Miquel Àngel Riera tenia molt clar que el seu objectiu no era "redactar", sinó "escriure" i, llibre a llibre, crear una gran obra, que cent anys després de la seva mort seguis interressant els homes perquè s'hi sentis sin identificats. Literàriament era un home ambiciós. No volia construir una església de poble, volia aixecar una gran catedral, una edificació sòlida, que no la pogués tomar el pas del temps, sempre devastador. Per això, necessitava d'uns bons fonaments, que poguessin sostenir les gruixades parets i les altes torres de l'edifici. Aquestes basaments requeriren trenta-cinc anys de feina callada, d'aprenentatge, d'amor al que estava fent.

Les primeres filades de pedres que posarà a l'obra seran en forma de poesia, el seu gènere preferit, perquè ell, per damunt de tot, es considerà sempre un poeta. Encetarà la carrera literària amb *Poemes a Nai* (1965), el primer pas del que havia de ser un corpus poètic perfectament tancat i coherent. Un únic cant presentat en diverses etapes.

Aquella primera poesia està mancada de referents catalans i ben de les fonts, vives i riques, de la Generació del 27: Guillén, Alexandre, Alberti, Lorca, Salinas... Serà, però, un dels poemaris iniciàtics d'un autor català més brillants dels darrers anys. Tretze poemes dirigits a Nai, l'interlocutor de tots els poemes posteriors de Riera. Nai es la bella, l'amor absolut, un ideal... un impossible.

Poemes a Nai li seguiran *Biografia* (1974), *Paràbola i clam de la cosa humana* (1974), *La bella de l'home* (1979), *Llibre de les Benaventurances* (1980), *El pis de la badia* (1992).

La seva obra narrativa és, tal vegada, la faceta més coneguda de Miquel Àngel Riera. Vuit anys després de publicar el primer poemari, amb quaranta-tres anys, inicia el seu recorregut novel·lístic amb *Fuïa i mariti de Sant Andreu Mita*. Aquesta obra, ja amb un Miquel Àngel Riera madur, constituirà l'inici de la trilogia que protagonitzarà el primera etapa narrativa i que estarà formada també per *Mourir quan cal* (1974), i *L'endemà de mai* (1978). Ja en aquestes obres apareix un dels seus temes obsessius: la problemàtica de la convivència, que aborda des de la vida interior d'uns protagonistes que viuen al camp mallorquí representat en una mateixa geografia -es Pedregar, s'Almoïna i Sa Vinya Nova- i en una època, de la que mai farà menció, però que no és altra que la Guerra Civil i els primers anys de postguerra.

El 1984, amb *Panorama amb dona*, enceta una segona etapa creativa que es va veure truncada amb la seva mort. La formen també les novel·les *Els déus inaccessibles* (1987) i *Mila Flaubert* (1990), la seva obra mestra. Es tracta d'una etapa de maduresa en la qual l'autor és conscient de l'abast temàtic de l'obra realitzada i els referents geogràfics i històrics de l'etapa anterior es tornen més inconcrets i abstractes. Els elements definidors ara seran conceptes, com la mort o la bellesa, que es convertiran en obsessius per als protagonistes, que van a la recerca d'absoluts, cap a un concepte absolut de l'existència.

Enmig d'aquestes novel·les Miquel Àngel Riera publicarà dos llibres de relats curts, que vendran a ser com a canvis de ritme dins la seva trajectòria novel·lística. El 1979 apareixerà *Llaura anatomia dels centaures* i, el 1996, mesos abans de la seva mort, *Crònica lasciva d'una decadència*.

Han estat aquests, només, uns brevíssims apunts sobre la literatura de Miquel Àngel Riera, un home que amb la seva obra ha aconseguit, com cerca el protagonista d'*Mila Flaubert*, una mica l'eternitat.